

Sygn. akt I Ns 299/21

POSTANOWIENIE

Dnia 17 sierpnia 2023 r.

Sąd Rejonowy w Piszcu I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: sędzia Anna Lisowska

Protokolant: st. sekr. sąd. Judyta Masłowska

po rozpoznaniu w dniu 20 lipca 2023 roku na rozprawie

sprawy z wniosku A. D.

z udziałem A. S. (1), Z. S.

o stwierdzenie nabycia spadku po H. S.

stwierdza, że spadek po H. S. c. F. i M.

zmarłej w dniu 20 kwietnia 2021r. w O.

ostatnio stale zamieszkałej w O.

na podstawie testamentu notarialnego z dnia 31 marca 2016r. nabył w całości syn

A. S. (1) s. W.;

orzeka, iż zainteresowani ponoszą koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie we własnym zakresie.

Sygn. akt I Ns 299/21

UZASADNIENIE

A. D. wystąpiła z wnioskiem o stwierdzenie nabycia spadku po H. S. zmarłej w dniu 20 kwietnia 2021 roku w O. i tam ostatnio przed śmiercią stale zamieszkałej. Wskazała, że spadkodawczyni w chwili śmierci była wdową i posiadała troje dzieci: córkę A. D. (wnioskodawczyni), syna Z. S. i syna A. S. (1). Innych dzieci, w tym pozamałżeńskich, przysposobionych bądź takich które zmarły, nie miała. W skład spadku nie wchodzi gospodarstwo rolne. Spadkodawczyni nie pozostawiła testamentu.

Wobec powyższego wnioskodawczyni wniosła o stwierdzenie nabycia spadku po H. S. na podstawie ustawy.

Uczestnicy postępowania Z. S. i A. S. (1) co do zasady przychylni się do wniosku. Wnieśli o stwierdzenie nabycia spadku po H. S. na podstawie testamentu sporządzonego przez spadkodawczynię w formie aktu notarialnego.

Uczestnik postępowania Z. S. w dniu 28 października 2021 roku złożył do akt sprawy testament notarialny sporządzony przez spadkodawczynię w dniu 16 września 2019 roku, w którym spadkodawczyni wyłączyła od dziedziczenia ustawowego swoją córkę A. D. i jej zstępnych oraz wydziedziczyła, to jest pozbawiła prawa do zachowku swoją córkę A. D. i jej zstępnych.

Wnioskodawczyni zakwestionowała ważność ww. testamentu. Podniosła, że w dacie jego sporządzenia spadkodawczyni znajdowała się w stanie wyłączającym świadome i swobodne powzięcie decyzji oraz wyrażenie woli z

uwagi na cierpienie przez nią od 2014-2015 roku na chorobę Alzheimera, w związku z którą pozostawała pod opieką lekarza rodzinnego i lekarza psychiatry.

W dniu 17 grudnia 2019 roku Sąd Rejonowy w Pieszku dokonał otwarcia i ogłoszenia testamentu notarialnego H. S. sporządzonego 16 września 2019 roku przed notariuszem A. G..

Uczestnik postępowania A. S. (1) w dniu 13 września 2022 roku złożył do akt sprawy testament notarialny sporządzony przez spadkodawczynię w dniu 31 marca 2016 roku, w którym spadkodawczyni do całości spadku powołała syna A. S. (1).

W dniu 11 października 2022 roku Sąd Rejonowy w Pieszku dokonał otwarcia i ogłoszenia testamentu notarialnego H. S. sporządzonego 31 marca 2016 roku przed notariuszem A. G..

Wnioskodawczyni zakwestionowała ważność ww. testamentu. Podniosła, że w dacie jego sporządzenia spadkodawczyni znajdowała się w stanie wyłączającym świadome i swobodne powzięcie decyzji oraz wyrażenie woli.

Sąd ustalił, co następuje:

H. S. zmarła w dniu 20 kwietnia 2021 roku w O., gdzie ostatnio przed śmiercią stale zamieszkiwała.

W chwili śmierci H. S. była wdową i posiadała troje dzieci: córkę A. D., syna A. S. (1) i syna Z. S.. Innych dzieci, w tym pozamałżeńskich, przysposobionych bądź takich które zmarły, spadkodawczyni nie miała.

Nikt spadku nie odrzucał, nie zrzekał się dziedziczenia, ani nie został uznany za niegodnego dziedziczenia.

(dowód: odpis skrócony aktu zgonu spadkodawczyni k. 34; odpis skrócony aktu urodzenia Z. S. i A. S. (1) k. 31-32; odpis skrócony aktu małżeństwa A. D. k. 34; zapewnienie spadkowe złożone przez wnioskodawczynię k. 46-46v)

H. S. pozostawiła testament notarialny sporządzony w dniu 31 marca 2016 roku przed notariuszem A. G., w którym do całości spadku powołała swojego syna A. S. (1).

W testamencie notarialnym sporządzonym w dniu 16 września 2019 roku przed notariuszem A. G., H. S. wyłączyła od dziedziczenia ustawowego oraz pozbawiła prawa do zachowku swoją córkę A. D. i jej zstępnych.

W dacie sporządzenia powyższych testamentów, stan psychiczny H. S. pozwalał jej na świadome i swobodne podjęcie decyzji i wyrażenie woli.

(dowód: testament z 31.03.2016r. k. 45; protokół z otwarcia i ogłoszenia testamentu k. 44; testament z 16.09.2019r. k. 244; protokół z otwarcia i ogłoszenia testamentu k. 254; 16.09.2019r. dokumentacja medyczna spadkodawczyni k. 63-69 i 75-106; wykaz placówek medycznych, w których leczyła się spadkodawczyni k. 72; zeznania świadków: A. G. k. 55-55v, D. Z. k. 55v, E. L. – zapisane na płycie CD k. 202, P. Ś. – zapisane na płycie CD k. 202, M. S. – zapisane na płycie CD k. 202, A. S. (2) k. 283-283v i B. K. k. 283v-284; opinie uzupełniające biegłego sądowego z zakresu psychiatrii k. 212-217v, 289-291v i 336-338v)

Sąd zważył, co następuje:

Zgodnie z przepisem art. 922 § 1 k.c., prawa i obowiązki majątkowe zmarłego przechodzą z chwilą jego śmierci na jedną lub kilka osób, stosownie do przepisów księgi IV Kodeksu cywilnego.

Prawo polskie przewiduje dwa źródła powołania do spadku: ustawę i testament (art. 926 § 1 k.c.), przy czym, pomimo, iż powołany przepis w takiej kolejności wymienia źródła powołania, całokształt regulacji kodeksu wskazuje, iż bezwzględne pierwszeństwo ma dziedziczenie testamentowe. Oznacza to, że dziedziczenie ustawowe co do całości lub części spadku następuje wtedy (i tylko wtedy) gdy spadkodawca nie powołał spadkobiercy albo gdy żadna z osób, które powołał, nie chce lub nie może być spadkobiercą (art. 926 § 2 k.c.).

Emanację powyższych regulacji materialno - prawnych stanowi nałożony na Sąd przepisami procesowymi obowiązek badania z urzędu kto jest spadkobiercą, czy spadkodawca pozostawił testament, jak również, czy testament ten jest ważny.

Rozrządzić majątkiem na wypadek śmierci można jedynie przez testament (art. 941 k.c.). Prawo polskie wyróżnia dwie kategorie testamentów: zwykłe i szczególne. Do pierwszej grupy należą testamenty: własnoręczny (art. 949 k.c.), notarialny (art. 950 k.c.) i allograficzny (art. 951 k.c.).

Testament, jako jednostronna czynność prawna na wypadek śmierci, podlega w pewnym zakresie rygorom dalej idącym niż czynności między żyjącymi. W szczególności wymaga się, aby spadkodawca działał z wolą (zamiarem) testowania. Jak wskazał Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia z dnia 22 grudnia 1997r. w sprawie II CKN 542/97 (OSNC 1998/7-8/118), wola testowania to kwestia woli i świadomości dokonywania czynności prawnej na wypadek śmierci, a nie użycia w testamencie określonych wyrażeń, np. „testament”, „ostatnia wola”, itp., aczkolwiek wyrażeniami tymi najczęściej posługują się testatorzy. Testator musi obejmować swoją świadomością fakt regulowania losów majątku na czas po swojej śmierci. O woli testowania, jak też i o jej braku, może świadczyć zarówno sama treść oświadczenia woli i użyte do jej wyrażenia sformułowania, jak również okoliczności towarzyszące złożeniu tego oświadczenia.

W niniejszej sprawie uczestnicy postępowania Z. i A. S. (1) wnieśli o stwierdzenie nabycia spadku po H. S. na podstawie testamentu notarialnego z dnia 31 marca 2016 roku, którego ważność zakwestionowała wnioskodawczyni. Zdaniem wnioskodawczyni, stan psychiczny spadkodawczyni w dacie sporządzenia testamentu nie pozwalał na świadome i swobodne podjęcie decyzji i wyrażenie woli.

Zarzuty powyższe nie znalazły potwierdzenia w materiale dowodowym zgromadzonym w sprawie. Sąd nie znalazł żadnych podstaw, aby złożony do akt sprawy testament uznać za nieważny, co w konsekwencji prowadziłoby do dziedziczenia ustawowego.

Powołany w niniejszej sprawie biegły sądowy z zakresu psychiatrii, J. C., po dogłębnej analizie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, w tym dokumentacji medycznej spadkodawczyni oraz zeznań świadków, wnioskodawczyni i uczestników postępowania, stwierdził jednoznacznie, że w dacie sporządzenia ww. testamentu (31 marzec 2016 r.), stan psychiczny spadkodawczyni pozwalał jej na świadome i swobodne podjęcie decyzji i wyrażenie woli.

Biegły podkreślił, że do stwierdzenia stanu wyłączającego zdolność do swobodnego i świadomego złożenia ważnego oświadczenia woli, nie wystarczy stwierdzenie jakichkolwiek zaburzeń psychicznych u osoby składającej takie oświadczenie. Wskazał, że załączona do akt sprawy dokumentacja medyczna psychiatryczna spadkodawczyni jest bardzo lakoniczna, szczątkowa w swojej formie i treści, wręcz ułomna i dopiero zeznania stron oraz świadków pozwoliły na jej prawidłową interpretację. Biegły wskazał, że z ww. dokumentacji medycznej wynika, iż na pierwszej wizycie u lekarza psychiatry spadkodawczyni była w dniu 9 maja 2012 roku i zalecono jej wówczas przyjmowanie leków przeciwłękowych, przeciwdepresyjnych i uspokajających. Biegły podkreślił, że przyjmowanie leków psychotropowych w dawkach zaleconych przez lekarza ma korzystny wpływ na stan zdrowia psychicznego leczonej osoby, gdyż przywracają one równowagę emocjonalną albo przynajmniej łagodzą zaburzenia tejże równowagi. Nie wywołują natomiast żadnych zaburzeń sfery intelektualnej. Gdyby leki psychotropowe wywoływały odurzenie, nie byłyby dopuszczone do obrotu farmaceutycznego. Na kolejnej wizycie u psychiatry spadkodawczyni była 29 czerwca 2016 roku, a więc 4 lata później i miało to miejsce 3 miesiące po sporządzeniu testamentu z 31 marca 2016 roku. Zalecono wówczas spadkodawczyni przyjmowanie leku uspokajającego i spowalniającego rozwój objawów otępienia.

Biegły stwierdził, że również w dniu 16 września 2019 roku – to jest w dniu sporządzenia kolejnego testamentu, w którym spadkodawczyni wyłączyła swoją córkę i jej zstępnych od dziedziczenia ustawowego i pozbawiła ich prawa do zachowku – spadkodawczyni nie znajdowała się w stanie wyłączającym świadome i swobodne podjęcie decyzji i wyrażenie woli. Z racji wieku (85 lat) była wówczas osobą cierpiącą na otępienie, jednak miała zachowaną orientację

co do swojej osoby, w otoczeniu i w sprawach będących przedmiotem składanego przez nią oświadczenia. Decyzja o powołaniu do całości spadku syna A., a następnie decyzja o wydziedziczeniu córki, była zgodna z wcześniejszą długofalową postawą życiową spadkodawczyni i ze stosunkiem spadkodawczyni do córki i nie może być traktowana jako akt umysłu zdezorientowanego, dezorganizowanego. Spadkodawczyni nie lubiła swojej córki, nie akceptowała jej dzieci i nie chciała mieć z nimi kontaktu, a to wszystko przez skandal rodzinny. Nie jest rzeczą Sądu oceniać, czy taki stosunek był słuszny, sprawiedliwy, czy też nie. Z całą pewnością spadkodawczyni nigdy nie miała problemów z orientacją w otoczeniu, rozpoznawała wszystkich członków rodziny oraz sąsiadów, z którymi kontaktowała się praktycznie do dnia swojej śmierci, choć niewątpliwie jej psychika dotknięta była procesem otępiennym, co jest częste u osób w wieku ponad 85 lat.

Z powyższą opinią biegłego korelują zeznania przesłuchanych w sprawie świadków A. G., E. L., P. Ś., M. S., A. S. (2) i B. K.. Sąd nie miał wątpliwości by zeznania te uznać za wiarygodne, albowiem były spójne, rzeczowe i uzupełniały się.

Sąd w pełni podzielił omówioną wyżej opinię biegłego zawartą w trzech opiniach uzupełniających. Opinie te spełniały stawiane im wymogi, odzwierciedlały staranność i wnikliwość w badaniu zleconego zagadnienia, odpowiadały w sposób wyczerpujący, stanowczy i zrozumiały na postawione pytania, a przytoczona na ich uzasadnienie argumentacja jest w pełni przekonująca. W ocenie Sądu opinie te sporządzone zostały zgodnie z wymaganiami fachowości i niezbędną wiedzą specjalną biegłego. Są rzetelne i logiczne.

W konsekwencji powyższego, Sąd nie podzielił zeznań przesłuchanej w charakterze strony wnioskodawczyni w zakresie, w jakim pozostawały w sprzeczności w swej treści z omówionym wyżej materiałem dowodowym.

Nie znajdując żadnych podstaw do uznania złożonego testamentu za nieważny, Sąd stwierdził, że spadek po H. S. na podstawie testamentu notarialnego z dnia 31 marca 2016 roku – nabył w całości syn A. S. (1). Należy przy tym wskazać, iż w sprawie nie zaszyły okoliczności, o których stanowią przepisy [art. 928 k.c.](#) i [1048 k.c.](#)

O kosztach postępowania – biorąc pod uwagę fakt, iż wnioskodawczyni została od tych kosztów zwolniona w całości (postanowienie z dnia 3 stycznia 2022 roku k. 113) – Sąd orzekł na podstawie art. 520 § 1 k.p.c., który stanowi, iż każdy uczestnik ponosi koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie.